

## SZÍNHÉSZETI

## KÖZLÖNY

A vidéki színház érdekeit képviselő hetilap.

Megjelenik minden vasárnap.

Felelős szerkesztő: Báthory Románcsik Mihály.

Kiadóhivatal:

Kassa, Kovácsutca 15. sz.

hova az előfizetési díjak  
küldendők.

Előfizetési feltételek:  
helyben házhoz hordva, vagy  
vidékre postán küldve  
Egész évre... 6 frt — kr.  
Fél évre... 3 frt — kr.  
Negyed évre... 1 frt 50 kr.  
Két hónapra... 1 frt — kr.  
Egy hónapra... 50 kr.

Előfizetéseket nap

től elfo

Nyílt-tér sávonként 10 kr. A

nyílttéri díjak előre fizetendők

Szerkesztői iroda:

Kassa, Kovácsutca 15. sz.

hova a lap szellemi részét  
illető közlemények kül-  
dendők.

Kéziratok vissza nem  
adatnak.Csak bérmentes leveleket  
fogadjunk el.Semmit sem közlünk, ha  
nem tudjuk, kitől jön.A szegedi új színház igazgatója  
és a központi igazgató tanács.

Mai napság már nem tartozik a ritkaságok közé egy-egy új színház építése és annak megnyitása, mert ma ugyszólván járvány a színház-építés. Azzal természetesen nem törődnek azok, akiknek kezébe le van téve a színház létesítésének kérdése, hogy a városukban működendő szintársulat meg is élhessen a cifra palotában. Ott van legújabb példa gyanánt a zombori új színház, a hol a szintársulat folyvást deficizzel kénytelen küzdeni.

Szeged tekintetben kivételt képez, mert e városban a magyar színház mindig meleg pártolásra talált és így legkevésbé csodálkozhatni azon a rendkívüli érdeklődésen, mely a szegedi színházgató választást kísérte, egy a szegedi közönség, valamint a fővárosi és vidéki sajtó, nemkülönben a vidéki színház részéről. A választás hosszas korteskedések, és kapacitálások után eldőlt egy fiatal ember, Nagy Vincze, a nép-zínház ellenőre javára, a ki meglehetősen ért a népszínházi reklámok gyártásához a napilapok részére, de a kit egy elsőrendű vidéki színház vezetésére képtelennek tartok.

Nem érdekes vezetési tollamat, mert én előre is kijelentem, — daczara hogy elsőrendű szintársulatot vezetek már évek óta, — hogy a szegedi új színházért nem pályáztam, mert tudomásomra jutott, hogy Budapesten egy klikk működik, mely csábos ígérekkel elbódítja a szegediek fejét csak azért, hogy a szegedi színház, a népszínház fiókjává váljék. Vagy talán nem igaz? De igen, hisz a népszínház köréből bocsátották világra annak idején, hogy ha az intézet ellenőrt választják meg szegedi igazgatónak, azon esetben a népszínház igazgatója ruha-díszlet és egyéb kellékekkel segitendi, sőt mézes madzagul még Blaháné gyakoribb vendégszereplését is kürtöltették.

Azt gondolják odafent Budapesten az illetők, hogy mi, vidéki színházgatók nem tudjuk azt, hogy még három egyén áll Nagy Vincze háta megett, a kik mindannyian osztozkodni akarnak a nyereségen Nagy Vincze firmája alatt. E szerint a szegedi új színházat, Budapestről fogják igazgatni. Hja, hiába, a szegedi színház jó zsiros-falat.

A színházgató nagy szakavatottságot kíván, igen nehéz és nagy felelősséggel járó állás. A vidéken még nehezebb, mint a fővárosban. Egy elsőrendű színház műsorában fel kell találnunk, mindazon eredeti és fordított ujdonságokat, tragoediákat, vigjátékokat, melyeket a fővárosi első műintézet t. i. a nemzeti színház elfogad vagy lefordítat. A tragoediák és a magasabb vigjátékok helyett látni fogunk a szegediek majd elefántot, Fekete hajó operettet, mert hiszen Nagy Vincze is Rákosi tanítványa. Rákosinak pedig nagy hajlama van a frivolitás iránt, mutatja ezt legújabbán a „Fekete

hajó” szeméremsertő és erkölcsrontó operettejének szövege.

Aztán ki hallott arról valamit, hogy Nagy Vincze színházgatói engedélyt nyert? — Senki. Az a böles közp. igazgató tanács, tud a színházgatókra újabb és újabb terheket róni, szigorú ukázokat kiadni, de ott a hol kell, ott nem tud erélyesen fellépni. Ha vidékről valaki színházgatót akar kezdeni és engedélyért folyamodik, elhúzzák a „véleményezést” addig, míg a téli színházak pályázata lejárt, vagy a mi már többször megtörtént, hogy oly későn véleményezik engedélyét az illetőnek, a mikor a jobb tagok már elszereződtek, és egy jól szervezett szintársulatot nem képes összehozni. Pedig az 1877-iki színház-kongresszus kimondta, hogy az igazgatói engedélyekre vonatkozó folyamodványok, egy időben, újévkor adassanak be, melyek fölött a k. ig. tanács már január hóban köteles határozni, mivel addig egy igazgató sem folyamodhatik valamely színház elnyeréséért vagy egyáltalán helyhatósági engedélyért: míg igazgatói engedélyt a k. ig. tanács által nem véleményeztetett.

Nagy Vinczenek, mikor a szegedi színházért folyamodott nem volt színházgatói engedélye, s még most sincs, mert legalább erről sem körlevél, sem szaklapjaink, sem a „Hivatalos Értesítő” útján nem értesült a színház, már pedig a k. ig. tanács, a vidéki színház bizalmából áll fenn, tehát kötelessége a színházgató érdeklő legesekélyebb mozzanatról is értesíteni a színház-köröket, mert különben teljesen fölöslegessé válik létezése. Csupán gyámságra nekünk nincs szükségünk. Megélt a színház még jobban, mint most, évtizedeken át a k. ig. tanács gyámsága nélkül, megélt ezután is. A k. ig. tanácsnak a vidéki színház érdekeit kötelessége képviselni, nem pedig egyes emberekét, vagy plane egyes klikkét.

A magyar színház-egyesület alapszabályainak V. fejezet A. pontja, 6. §-a ezt mondja:

Minden igazgató, akár egy személy, akár testület, például színház-egylet, vagy más czim alatt e czéla alakult társaság legyen, egész éven át köteles társulatot vezetni.

7. § Igazgatói engedélyért folyamodó egyesek vagy testület tartoznak hiteles okmányokkal kimutatni, hogy a magyar színház-egyesület tagjai (Nagy Vincze pedig nem az) és ellenük erkölcsi tekintetben nem forog fenn kifogás; továbbá hogy az ügy vezetésére kellő képzettségük van, és hogy a társulat szervezésére elegendő szini kellékkel és megfelelő tőkével bírnak, miről a központi igazgató tanács, ha szükségesnek látná, folyamodó költéségen fog magának esztendő-re meggyőződést szerezni.

Ha tehát a közp. ig. tanács a tag és nyugdíj befizetések körül folyvást tud hivatkozni az alapszabályokra, úgy szerezzen érvényt az alapszabályoknak ilyen szabályellenes esetben is, és ne nézze tétlenül, miként garázdálkodnak némelyek a vidéki színház és színházgatók jogaiban, saját hasznukra és a jogos fél kárára.

Hiszzen ha ilyesmi megtörténhetik, akkor majd az aradi új színház esetleges pályázatánál is előállhat a budapesti klikk egyik vagy másik tagja, ki sem nem színház, sem fogalma nincs a színházról, sem igazgatói engedélyvel nem bír, és mindenféle ígérekkel megbuktathatja, a

tapasztalattal bíró színházgatókat, pedig ezektől függ a vidéki színház jólétének felvirágozása.

Hiszzen Nagy Vinczenek mint színházgatónak már a legelső lépése a legnagyobb tájékozatlanságot árult el, mikor felhívta a vidéki színház mindkét nembeli tagjait a leendő társulatához való szerződésre már f. évi augusztus 15-ikétől kezdve. Ez igazán absurdum. Ugyan melyik igazgató volna olyan bolond, hogy f. évi virágvasárnaptól kezdve szerződtesse magát, és aug. 15-én, vagy október elsőjénél hamarabb elbocsássa, talán éppen akkor, mikor legnagyobb szüksége van rá, egy ujdonsült direktor kedvéért. Tegyük fel, hogy az én társulatamtól 3 elsőrendű és 3 másodrendű tag szerződnek el Nagy Vinczenek, kiket szerződésük értelmében aug. 16-án kénytelen volnék elbocsátani; hát akkor én kikkel rendeznék előadásokat? Azt hiszem, egy igazgató sem találkozna olyan, a ki más kedvéért saját kárára dolgozna és a fentebbi feltételek mellett szerződtesse magát virágvasárnaptól kezdve 4 és fél hónapra.

Vagy talán azt véli Nagy Vincze ur, hogy a vidéki színház tagjai, dominumokkal bírnak, és mert a télre a szegedi színházhoz szerződhetnek, tehát a nyarat télen is tartani kötelesek, minden kereset nélkül kénytelenesen eltölthetik, csak hogy aug. 16-án rendelkezésére álljanak? ha ezt hiszi, úgy nagyon csalódik. Ha egyik igazgató alapszabályaink értelmében köteles egész éven át, nyáron és télen is tartani társulatot, úgy köteleztessek ezt tenni Nagy Vincze is. Vagy ő azért kivétel mert pesti ember?

Azért adta ki Nagy Vincze ur két héttel később a második felhívását, mely szerint a szerződések kezdetét aug. 15-ikéről szept. 16-ikára tette, mert tapasztalta, hogy a színház mindkét nembeli tagjai nem igen törtek magukat ajánlataik beadásával, mert mindenki meggondolta a dolgot, hogy a biztos nyarat nem áldozza fel egy télért. Én meg is mondtam azon tagjaimnak, kiknek szerződése nálam f. évi október 1-őig tart, hogy arról ne is álmodjanak, miképp okt. 1-nél korábban feloldjam kötelezettségük alól, és nem is fogom megtenni.

Végül még egy pár szót. Nagy Vincze ur körutrá indult egyrészt azért, hogy bemutassa becses személyét, miszerint ő az a hatalmas ember, a ki legyűrte a szegedi pályázatnál, a pályázó vidéki színházgatókat, másrészt hogy tagokat toborozzon össze. Nekem van egy elsőrendű színház, ki már 3 év óta társulatomnál működik, kinek a szerződése virágvasárnapkor leteik. Felhívítottam, hogy akar-e továbbra is nálam maradni. Ő elkezdett himezni-hámozni. Később megtudtam hogy Szegedre szeretne menni, a hol még sohasem működött. Eljött Nagy Vincze, több tagommal beszélt és megígérte, hogy szerződtesse fogja őket s mielőtt Budapestre érkezik 4 nap alatt elküldi a szerződést. Elmúlt 4 nap, elmúlt 10—14 nap is, és sem szerződés, sem levél nem érkezett. Már ekkor az illető elsőrendű színházgató elment a kedve Szegedtől és ajánkozott, hogy megmarad tovább is nálam, de miután én már mást



szereztem helyébe. — sajnálva bár, — de ajánlatát kénytelen voltam visszautasítani, és még maig is szerződés nélkül van. Ilyen következményre szokott lenni, ha valaki a szemfényvesztésnek hitelt ad.

Egy színigazgató.

## Pályázat\*)

A m. színész-egyesület központi igazgató tanácsa a m. színész-egyesület és nyugdíjintézet alapsabályai III. rész 16 pontja és a VIII. színész-közlés 1882. évi december hó 12-én megtartott ülésének 15 ik jegyzőkönyvi szám alatt kelt határozata alapján — mely határozat minden pályázóra nézve kötelező — a m. színész-egyesület irodai könyvelői és pénztári ügyeinek észlelésére és ellátására s egy, a m. színészet szellemi érdekeit képviselő hivatalos lapnak szerkesztésére rendszeres központi irodát állít fel, mely irodának hivatalnokai állomásai közül: az igazgatói, pénztárnoki, titkári, könyvelői, irnoki és szolgái állomásokra ezennel nyilvános pályázat hirdetetik.

Az igazgatói, pénztárnoki, titkári és könyvelői állomások a m. színész-egyesület központi igazgató tanácsa hármias kijelölése mellett, titkos szavazás és általános szótöbbséggel megejtendő választás útján, a f. évi május hó 17-ére egybehívandó rendkívüli közgyűlés által töltenek be, míg az irnoki és szolgái állomásokat a központi igazgató tanács saját hatáskörében tölti be.

A pályázatnál azok, kik a m. színészet körül érdemeket szereztek s egyébként a pályázati feltételeknek megfelelnek, előnyben részesülnek.

A hivatalnokok életfogytiglan választatnak ugyan, de e választás a színész-egyesület feloszlása esetén erejét veszti s a hivatalnokok semminemű kártérítésre igényt nem tarthatnak.

A központi irodának rendszeres évi fizetését élvező tagjai, az egyesületi alapsabályok teljesítése mellett, nyugdíj-képességgel bírnak.

Az iroda személyzetének évi fizetése: igazgatóé 1400 frt, pénztárnoké (tiszteltdíj) 400 frt, titkáré 800 frt, könyvelőé 800 frt, irnoké 500 frt, 350 frt.

A fenti állomásokra csak megfelelő képzettségű, erkölcsileg feddhetetlen, munkabíró egyén pályázhat, ki ezen tulajdonokat hiteles okmányokkal igazolni köteles.

Azonkívül az igazgatói állásra pályázó köteles kimutatni azt, hogy irodalmi, a titkár, hogy fogalmazói, a könyvelő és pénztárnok azt, hogy számviteli képzettséggel s az utóbbi azt hogy az évi tiszteletdíjának megfelelő készpénz vagy ezzel egyenértékű biztosítékkal bír.

A pályázat határideje: 1883. márczius hó 31.

\*) A központi iroda szervezetének szabályai a központi igazgató tanács által közelebről kiadandó „Hivatalos Ertesítő”-ben fognak közzétetni.

## TÁROZA.

### Csiky Gergely önmagáról.

„Visszaemlékezések Szigligetire“ cím alatt Csiky Gergelytől a „Magyarország és a Nagyvilág“ című képes lapunk febr. 25-iki számában szerfölött érdekes cikksorozat kezdődik, melyből a következő részletet veszzük át:

Harmincegy éves koromban irtam meg az első szindarabot pedig legalább húsz éven át készülődtem hozzá. Nagyon apró kis diák voltam még, mikor már mindegyre az járt az eszemben, hogy drámát fogok írni, még pedig tragédiát. Alább nem adtam. Ugy emlékszem, hogy Salamon király alakja üldözött legtovább a sok lánczcsörtét, méregkeverőt, kardvillongató tragikus árny közül, melyek végig végig vonultak előttem a latin grammatika meggyűrt lapjain s meg-meglátogatták álmaimat. Egyik iskolai gyakorlatom tisztán maradt lapjára oda is irtam egyszer szép gömbölyű betűkkel: Salamon király. Szomorujáték öt felvonásban, egy előjátékkal, írta Csiky Gergely. Sokáig gyönyörködtem benne, megnéztem alulról, felülről, oldalról, messziről és közelről, s elképzeltem, milyen szép nagy fekete betűkben fog ez majd az utzasarkok szinlapjain ragyogni, kivált az utadi templom-utca sarkán, hová mindig a legnagyobb szinlapot szokták kiragasztani s a hová órákban rendszeren ki-kiszöktem az iskolából, hogy már korán reggel megudjam, mit adnak estére a színházban.

Első drámái kísérletem azonban csakhamar siralmas véget ért. Addig-addig gyönyörködtem benne a pad alatt, a míg jó öreg minorita professorom — Csüdör Tamásnak hívták — észre vette, hogy valami törvénytelen dolgot mivelek. Lassan leszállt a katedrálról, oda sompolygott a pad mellé s hirtelen kivette kezemből a gyanus

A kellően felszerelt és szabályszerű bélyegekkel ellátott folyamodványok, a magyar színész-egyesület központi igazgató tanácsához Budapest VIII. Kerepesi ut 13. sz. II. emelet 17. ajtó, intézendők.

Kelt Budapesten, a magyar színész-egyesület központi igazgatótanácsának 1883. február hó 27-én tartott üléséből.

A m. színészegyesület központi igazgatótanácsának elnöksége.

## Londoni levél.

— Londoni színhazi viszonyok. —

London, 1883. febr.

Külföldön oly kevéssé ismerik az itteni színhazi viszonyokat, hogy nem lesz talán érdektelen az elmúlt év színpadi eseményeiről egyet-mást elmondani.

A színházlátogatási kedv talán még soha sem volt olyan élénk a londoni közönségnél, mint az 1882. évben. Valahányszor jó ujdonságot adtak elő, vagy valamely becses régi darabot fölevenítettek, a színház mindig zsutolásig megtelt. Még néhány évvel ezelőtt másként volt a dolog. Akkor csak a ledérségek, a mindennapi fércművek vonzottak, mert csak az járt a színházba, a ki a fölületes, könnyű mulatságot kereste. A miveltebb osztály kerülte a színházat, nem elvből, hanem egyszerűen azért, mivel nem voltak inyére azon darabok, melyek a nagy közönségnek tetszettek.

Ez az állapot tarthatatlan volt. Gyökeres változásnak kellett beállnia. Még most sincs ugyan fényes nappal, de már hajnalodik. A jobb körök érdeklődése kezd ismét a színpad felé fordulni, régi előtételek elenyésznek, a színházat kezdik ismét társadalmi szükségnek tekinteni, a jó színészeknek nincs okuk lenézés miatt panaszkodni. Shaksperet, a kit hajdan kicsinyeltek, vagy udvariasságból megtűrték, most a miveltebb osztályok lelkesedéssel fogadják. Az angol színpadi drama megszabadult a szenzáció-laztól, a drámaiatlan merevségtől és most már a józan ész határai közt mozog. A vigjáték terén ugyszólván teljes medőség uralkodik. A burlesk lassu, de biztos halálnak néz eléje.

Az év vége felé hirtelen néhány szép reményre jogosító szerző támadt. Jones, Herman, Stephenson és Thomas egy pár jó darabbal látta el az első rangu színházakat, u. m. a „Princess“, a „St. James“ és a „Court“ színházat. De a sikerben jelentékeny része volt a jó előadásnak is. Az az idő elmúlt, a midőn joggal lehetett állítani, hogy Angliában ninesenek jó színészek. Sőt e tekintetben az állapotok kedvezőbbek, mint a színműirodaloméi. Ma már ritkán történik, hogy valakit pusztán fiuom modoráért, vagy csinos arczáért szerződtesselek.

Sheridan kitűnő vigjátékait a Vaudeville-színházban szellemesen és értelmesen adják elő. A színművészet szépen halad és lassankint fiuom hanghoz szokik. A tulzást kevésbé kedvelik, mint hajdan, habár még sok hiányzik a tökélyből.

A lefolyt évben nagy szerepet játszottak a Shaksper-előadások, melyeket Henry Irving a

jelenkor egyik legkiválóbb angol színésze a Lyceum-színházban rendezett. A közönség oly tömegesen tödült ezen előadásokra, hogy csak két darab kerülhetett színezre: „Romeo és Julia“, melyet kétszázszor adtak egymás után és a „Sok lühő semmiért“, mely már száztizedik előadását érte meg, a nélkül, hogy vonzereje esőkent volna. Az itteni fogalmak szerint kitűnően játszanak és a diszleteket a legnagyobb szerűeknek tartják, a melyeket valaha színpadon lattak. Gonosz nyelvek azután mondják is, hogy a közönség inkább lelkesül a gyönyörű kiállításért, mint a Shaksperéért, vagy az előadásért.

A társ-szerzőség francia rendszere itt is divatba kezd jönni, és az „Ezüst király“, melyet az elmúlt év legsikerűltek darabjának tartanak, ezen újításnak köszöni létét. A darabot november óta folyton nagy tetszés közt adják a „Princess“-színházban. Szerzői Jones és Herman igen érdekes, ügyes szerkezetű darabot nyujtottak a közönségnek.

Oly nagy városban, a minő London, a magasabb műfajok mellett természetesen a selejtebb portekát: a bohózatot és operettet is kultiválni kell. De ebből még nem következnek, hogy a könnyebb eledelemek egyuttal egészségtelennek is kelene lennie. És ez irányban is kedvelő fordulat tapasztalható. Az e fajta darabok is tartalmasabbakká kezdenek válni, és az eredmény ehhez képest fokozottabb.

(P. H.)

## Fővárosi hírek.

— Csiky Gergely „Bozóthy Mártha“ című új színműve, mely egy társadalmi kórral: az uszorával foglalkozik, első előadása alkalmával szép sikert aratott a nemzeti színházban. A fővárosi lapok elismerőleg nyilatkoznak a darabról s uagyon dicsérik; mind elismeri, hogy a színmű tendenciája kezdetől végig lekötötte a közönség figyelmét és a színműnek, mint ilyennek hiányait bőven kárpótolta a sikerűltebbnél-sikerűltebb jelenetek egész sorozata.

— A népszínház legközelebbi ujdonsága a „Koldusdiák“ operette szintén tetszett és a ház zsufova volt. A darab zenei része bővelkedik ugyan reminiszceuzciákban, de azok igen tetszetős melodiákká vannak összeillesztve. Az operette sikerének kivásából természetesen Blaha Lujza és Pálmay Ilkát illítü meg az oroszlaúrsz.

## Vidéki hírek.

— Hírek az aradi színészet helyzetéről. A színház nélkül maradt színészek iránt, az érdeklődés mindentelé nagy. Nemesak helyben, de a vidéken is velük es helyzetűkkel foglalkoznak azon lelkesek, kik a magyar színészet sorsát szívükön viselik. A nagyváradi egyik lap újra azt vitatja, hogy a „Fekete sas“ nagyterme, kevés átalakítással, oly színházzá tehető, melyben a napi 4—500 frt bevétel elérhető. — Ugyancsak ez ügyben Lohóczky József orosházi plebános igen meiegen írt levelben fordul barátjához, Molnár Györgyhoz, járna közben, hogy a szintársulat egy

tam rajta; mert mikor körülbelül az első felvonás végéig jutottam, elolvastam, rossznak találtam és összetéptem.

Azt sem titkolom el, hogy nagyobb diák koromban mar az akadémia Teleky-díjaról is tudomásom volt, s minden tragediamat azzal a száudekkel kezdtem meg, hogy pályázni fogok vele. Hanem az eredmény mindig csak az lett, hogy az első felvonás vége felé összetéptem és ösztintén megbámultam Peter Pál merészségét, mikor pályanyertes „Telivér“-jét elolvastam nyomtatásban. Tudniillik azt a merészséget, hogy ezzel a darabbal a félelmes akadémia elé mert lépni. Különbön meglehet, hogy a titkos drámáiról irigysége dolgozott bennem.

Mikor később Becsbe kerültem és egészen belesűpüdtem a keleti nyelvekbe, kanonjogba s több eféle nehéz tudományba, nem volt más törekvésem és magasabb ambícióm, mint hogy a rigorózumokat jól letegyem s minél előbb „tudor“ legyek. Tanulmányaim napról-napra újabb meg újabb réteget borítottak a vékony erecske fölél, mely elfeledve, figyelmen kívül maradvra szivárgott lelkem legmélyén. De mégsem volt egészen elfeledve. Időről-időre megmozdult s egy-egy erősebb rohammal eszembe juttatta, hogy meg nem apadt ki egészen sőt néha-néha az a vakmerő törekvés is támadt, hogy szétvesse az egész réteget, melyet föléje halmozott az idő. Most ugyan azt tanultam hogy a színészek „personae infames“ és a színpad a diabolus illecebrája, de skrupulusaimon azzal igyekeztem segíteni, hogy vallásos tárgyú drámákat készültem írni s ily módon kiragadni az ördög kezéből leg-hatalmasabb fegyverét. Hozzá is fogtam az apostata Julián császár tragédiájához s ha jól emlékszem, egy egész felvonást meg is irtam belőle. Aztán ez is a többiek után ment: elolvastam és szétéptem.

(Vége köv.)

iskolai gyakorlatot, feuhangon olvasván, a mi oda volt írva: Salamon király. Szomorujáték öt felvonásban, egy előjátékkal, írta Csiky Gergely.

A jó öreg Csüdör Tamás rendkívül felháborodott, nem csak azért, hogy ilyen haszontalan skurrilitással firkáltam tele az okosabb dolgokra való papírost, hanem különösen amaz istentelenség miatt, hogy a bibliai böles Salamon királyt akartam így csúfít tenni. Hiába mentegőttem, hogy nem a bibliai, hanem a magyar Salamon királyt választottam tragédiám hőseül, a felbosszankodott öreg ur rám sem hallgatott s rövid szóval megparancsolta, hogy tüstént, ebben a nyomban vakarjam ki saját tollkéssel a skandalózus szavakat; s a míg én a kegyetlen ítéletet könyves szemekkel, iskolatársaim vihögása közt keservesen végrehajtottam, a haragos Csüdör Tamás abéli meggyőződését fejezte ki, hogy majd valamikor az arokan fogok elveszni s addig is, míg e sötét jóslata beteljesedik, a mai napra az iskolában tart ebédre.

Kegyvesztés, koplalás, megalázás lett tehát első drámái kísérletem eredménye, s ráadásul az a szégyen, hogy saját kezemmel kellett azt a föld színéről eltörölnöm. De ez sem süggesztett el, legfellebb atúl vette el a kedvemet, hogy drámáimat az iskolai gyakorlatokba írjam. A tragikus árnyak tovább kísértettek. Salamon király mellett Roderich a góth király, Alboin, a longobárd, Thietberga, a lotharingai királyné, Brutus es Cromwell, Hunyadi Laszló és Martinuzzi, s az ó- és középkori történet sok más erőszakos halállal kimúlt hőse és hősnője egymás után mind megjelent előttem, véresen západtan, tátongó sebbel vagy fej nélkül, de valamennyien őt felvonásra osztva. Évről-évre hozzá is fogtam egyikhez-másikhoz s némelyiknél többre is mentem, mint Salamon királyllyal, a mennyiben a személyeket is összeszedtem, sőt az első felvonás néhány jelenetét is megírtam. Halandó ember nem tudott ezekről semmit; magam is csak addig ismertem mindegyiket, a míg dolgoz-



rövid előadási-cyclusra ránduljon Orosházára, hol a legmelegebb pártolásra számíthat. — A színház felségelésére begyűlt összeg egy részét a városi főkapitány elnöklété alá rendelt bizottság febr. 22-én osztotta szét a társulati tagok között a megállapított kulcs szerint. — Hunyady Margit, Rónaszéki és Schwarez Emma urnök, a közönség nagylelkűsége folytán a színtársulat felségelésére összegyűlt összegből nyert részesülést a károsult színészek és a színtársulat szegényebb tagjai között osztották fel. E szép és nemest tett önmagában foglalja díszétét és elismerését! — A Kölcsey-egyesület, a színtársulat javára, febr. 25-én ének-szavallati és felolvasó estélyt rendezett. A színtársulat tagjai közül Rónaszéki és Kis Mihály népdalokat énekeltek, Hunyady Margit és Szathmáry Árpád szavaltak, Bacsáné opera-részletet énekelte. A dalokat Loesarek György karnagy kísérte zongorán. Az estélyen nagy számú közönség volt jelen. A tiszta jövedelem 250 fitnál nagyobb összeget tesz ki. — Mannsberger Jakab egy kérelmet intézett az aradi közönséghez, melyben elmondja, hogy a színház legélese folytán, a szerencsétlenség őt is mélyen sújtotta, s mind ez ideig remelte, hogy a színház befeljeztéig valamelyik helybeli teremben fogja a színtársulattal az előadásokat folytatni, de miután ez a törekvése meghiúsult, felkéri a helyi közönséget türelemre és tudatja, hogy a hátralévő le nem játszott bérletek összeget, a temesvári és a nagyváradai előadások jövedelméből mindenkinek visszafogja téríteni. — A temesvári német színtársulat, a tűz által károsult aradi színészek javára, e hó közepén egy előadást rendez. — Az aradi színtársulat javára eszközölt gyűjtések eddigi eredménye, meghaladja a három ezer forintot.

**A pécsi színházról.** A pécsi színházi bizottság, — mint lapunknak írják, — dacára, hogy a pályázati hatánap letelt, majd egy hétig várakozott az eldöntéssel, várva Bogdy hazajövetelét, kit nyilatkozatra szólított fel az iránt, ha vajjon hajlandó-e a harmadik évre is Pecsét maradni? Bogdy számot vetett magával, tudván azt, hogy a 3-ik évben nem volna képes az érdekeltséget oly mérvben fenntartani, mint azt, két időnyen át téve, sőt a biztos bukásnak nézne elé: ez okból megköszönte a színházi bizottság bizalmát és visszavonult a pályázattól. Bogdyonak jegyzőkönyvileg fejezi a választmány két évi tapintatos és buzgó igazgatói működéséért elismerését; ezen felül Krasznay bizottsági elnök külön levelében is kifejezte sajnálatát Bogdyonak, főleglívén azt is, hogy mennyire meg volt könnyíve feladata Bogdy igazgatása alatt, mert soha egyetlenegy panasz sem merült fel ellene és bármikor számíthat a pécsiek barátságos fogadtatására. Bogdyé szerint, mint-hogy a nagyobb városokban változások nem történnek, kisebb városi színházba fog menni egyelőre, de összetanult jó társulattal, és nagyvárosi, könyv- és ruhatarával — legyen az bármely város — elsőrendű színvonalra fogja azt emelni.

**— Rozsnyón.** Balassa Károly színtársulata meleg pártolásnak ö vend. az előadásokat szép közönség látogatja, sőt előfordult az az eset is, hogy a megszorított ülőhelyek dacára sem volt elég hely a jelentkezőknek. A közönség is teljesen meg van elégedve a társulat működésével, s az eddigi előadások mind sikerültek. Az első előadásban: „Brankovics György”-ben Tóth Antal hatalmas játékával meglepte a műrtő közönséget. — írja a „Rozsnyói Híradó” — mely a mostani operettes világban, hasonló drámai erőben, régóta nem gyönyörködhetett. — „Gautier Margit” szintén nagy közönség előtt hozott színré. Sokszor hallottuk hangoztatni azt a nézetet, — írja idézett lap társunk — hogy vidéken kisebb színtársulatok ne adjanak nehezebb drámai darabot, mert elrontják, s a közönség ne nézzen ilyeneket mert az estjét rongja el. Mi merjük állítani, hogy nem egészen úgy van, sőt azt is, hogy sokkal nagyobb szolgálatot tesznek az igazgatók az izlés és erkölcs nevelés munkájában a drámaik és magasabb vigjátékok előadása által, mint a mostani operett irodalom majdnem valamennyi darabjával, különösen, ha tőlük kitelhetőleg legalább tíz-hét erőkket látják el társulataikat. Balassa rendelkezik ilyenekkel. Ott van Tóth Antal, maga Balassa, Gyöngyösi Etel és Balassáné. Ok nyegyen sőt Deák és Tukoray is eléggé kárpótollják a többi gyengeégeket. Gyöngyösi Etel, miut Gautier Margit oly jeleneteket mutatott be, melyek helyt állanak nagyobb színpadon is.

**— Geröfy Andor** szabadkai színgazgató f. év ápril havában jól szervezett színtársulattal körúra indul. Ujvidéken husvét első napján a „Falu rosszá”-val kezdik meg a 20 előadásra terjedő ciklust. Onnan Belgrádba a rándulnak át 10 előadásra. Belgrádból Bukarestbe vagy Mehádiára mennek, hol a nyarat töltendik.

**— Pecsét,** közelebb „A hol unatkoznak” vigjáték került színré. A harmadik felvonásban előforduló üvegázi diszlet oly nagyszerű volt, hogy valóban meglepte a közönséget, mely Éltető Gyulát, a diszlet festőjét a színpadra hívta s életben megtapsolta. Előadás után, a színházi választmány elnöke ajánlatot tett, hogy a diszlet megveszik. A szereplők közül Arányiné, Gönczéné Teréz, Gaál Hermin, Arányi és Morvay, elismerésre méltóan megfeleltek szerepeiknek. A darabot harmadnap ismételték.

**— Halálozás.** Kerek es Sámuel tanárt, a „Marosvidék” szerkesztőjét, szeretett barátunk és kartársunkat súlyos csapás érte. Mint a legmélyebb részvétellel értesülünk, ritka szépségű, szeretetre méltó neje, szül. Pajna Anna életének 28 ik boldog házasságának 9 ik évében febr. 28-án M. Váshelyen meghalt. A megboldogult a színeszet pártolásának lelő adozata. 1880 ban mikor Maros-Váshelyen Sztupa Andor működött, a színtársulat felségelésére mint műkedvelő lépett fel. Ez estén meghűtötte magát s azóta folyvást betegkedett, míg végre családja legnagyobb fájdalomra jobb letre szenderült. Jó, derek férj és

három kiskoru árvt hagyott hátra. Áldás és béke a hű nő, a példányserű, önfeláldozó anya hazavaira.

**— A satoralja-ujhelyi színházat.** — mint már febr. 20-iki számunkban említettük, március 7-én fogják megnyitni a műkedvelők Blaha Lujzával, ki március 6-án érkezik meg az esti 7 órai vonattal. 8 órakor fáklyás menetet rendeznek tiszteletére, 9 órakor pedig nagy bankett lesz. Blaháné két egymástáni napon lép fel, mindkét-szer „Tündérlak Magyarhonban” népszínmű adatik. A helyarak jó magasak. Egy páholy ára 12 frt, zártzék 1 frt 50 kr. Földszint 60 kr. — Az ujszínházat a tavaszi időnyre, — hir szerint — öt pályázó közül Kreesányi színgazgató nyerte el. Ez azonban még nem bizonyos, mert tegnap szombatra volt kitízve a színgyű bizottság ülése, mely a pályázatok fölött volt hivatva dönteni.

**— Székesfehérvárról** írja levelezőnk: Nikó Lina jutalomjátékául „Boccaccio” operette került színré szufolt ház előtt, Komáromy Mariska a nemzeti színház opera énekesnője közreműködésével. ki a jutalmazandó iránti szíveségből működött közre. Annyi taps még soha nem hangzott fel a fehérvári színházban, mint a mennyit Komáromy M. k. a. „Fiametta” szerepében aratott. Enyvári S. „Boccaccio” szépen énekel, Nikó Lina „Isabella” szerepében excellált. Megjelenésekor gyönyörű esokorral és egy igen értékes karperecezel lepték meg tiszteelői. Veresné „Beatrix”, sok tapsot kapott. Az egész előadás összevágó volt. A kar derekasan kített magáért.

**— A kassai színtársulat** egyik tehetséges tagja: Mészáros Ilka f. hó 5-én hétfőn tartja jutalomjátékát, mely alkalommal, a jelenleg Szabadkán működő fivérének, a kassaiak előtt előnyösen ismert Mészáros Lajosnak felleptével „A lowoodi árva” című dráma került színré. Ez előadás egyszersmind bucsufellepté lesz a jutalmazandónak, a mennyiben a színpályától megváltik és nőül megy Kovács József m.-szigeti kereskedőhöz kívül másnap, márc. 6-án tartja esküvőjét Kassán. Állandó boldogság kísérje figyüket! — Kassán, Benyó György színházi festő jutalomjátékául márc. 10-én, szombaton „Tündér Ilona” látványosság került színré. Egy némaképletben be lesz mutatva a „Cymbria hajó elsüllyedése” is. A diszleteket és a szükséges gépezeteket mind Benyó György készítette, ki tehetségét már több ízben bemutatta mint genialis festő a kassai közönségnek. Reméljük is, hogy jutalomjátékán egészen megteik a színház.

**— Az aradi színgyű-gyámoló** egyesület választmányja közelebb ülést tartott Bánhidy Albert báró elnöklété alatt. Az ülésen többi közt elhatározottak, hogy az egyeslet megteszi a lépéseket az iránt, hogy Nagyvárad város színgyű bizottsága hasson oda, miszerint az ottani színgyű előnyösebb feltételek alatt legyen kibérelhető, nehogy a művezető igazgató az eddigi terhek mellett elbukjék.

meggyőződött arról is, hogy Boriska nem oly szende teremtés, mint a miönök ismeretségük alatt mutatá magát, hanem egy fortélyos, kaczer nő.

Schneider Boriska szerencsétlen botlását bevallotta, más egyebet mindent tagadott, rágalomnak nyilvánítván a fölöle hallott rossz híreket.

Szentesi midő meghallotta a fentebbi esetet, egyik ámulatból a másikba esett. Nem tudta mi tévő legyen. Egész napon azon törte fejbe határozza el magát. A jegyváltásnak az nap este kellett végbemennie, az előkészületek reá megtétek, már a vendégek is meghívatk, szégyen volna mind reá, mind a nőre nézve, ha megtudnák mi okból hiúsult meg a kézfogó megtartása.

A gondolatok egymást ütköz agyában; lázas izgatottság szállta meg, sehol sem találta helyét. Végre e rendkívüli állapotában egy eszméje támadt.

Felkereste Berényi Mariska lakását. Belépve a szobába, előadá jövelete czélját.

— Kedves Mariska kisasszony — kezdé Szentesi, alig bírván izgatottságát annyira leküzdeni, hogy észrevehető ne legyen, — im lássa, már megvettem a jeggyűrűt is, csak egy szóval mondja, hogy az én kis feleségem akar lenni, Boriskát rögtön elhagyom, s kegyed ujára huzom e karika gyűrűt.

Mariska látván, hogy Szentesi még mindig rajong érte, dacára annak, hogy már három hét óta egy szót sem váltottak egymással, — nem kevésé volt megilletődve a nyilatkozat hallatára, melyet Szentesi neki a fontos, egész életére kiható lépés elkövetése előtt tett, határozott választ azonban most sem adott. Noha hízeltgett híúságának Szentesi ajánlata, de azért ő megmaradt határozott közönyössége mellett.

— Nem törődöm vele, akármit mivel, — válaszolá Mariska ki: szünet után, a töle már megszokott hidegséggel, — mindenki úgy cselekszik a mint jónak látja. Egyébiránt, — folytatá maró guynnyal, — sok szerencsét a házassá eléhez, kívánom legyen boldog. Boriskájával.

Mariska megfogadta nővere szavát. Kérülte Szentesit, nem engedé magát többé általa hazakísértetni. E percztől kezdve uálta, gyűlölte, szóval teljesen megvetette. Észrevelt mindenkit, legigénytelenebb ifjunak is juttatott egy nyájas mosolyt, egy boldogító kézszeritást, csak egy lény nem látszott rá nézve létezni: Szentesi Mihály, őt egy tekintetre sem méltatá. E mellőztetés mélyen fájt az ifjunak. Megbánva elhamarkodott tettét, teljesen elbusulta magát. Minden módot felhasznál Mariskát elfelejteni, igekezővén még emléket is kitépni szívéből. Ámde hasztalan volt minden törekvése. Pedig arról megvolt győződve, hogy szerelmre tárgya rá nézve elveszett és hogy nincs ok-mód szívét szerelmre gyulasztani, s még sem bírá tökéletesen elfelejteni. Voltak pillanatai midőn a bosszura gondolt. Némelykor napokon át foglalkozott ez eszmével; az érzelem hullámzástól majd kihalasadt kebele, a szerelem magasztos érzete azonban erős usát vívott a harcraakelt érzelmekkel es fényes glóriaként tűnt fel lelki szemei előtt Mariska bájdus arca...

De mégis, hogy a kikosarazás szégyenét magáról elhárítsa, megmutatva Berényi Mariskának, hogy „ő sem utolsó légeny a faluban” s kap leányt, ha a szükség úgy hozza magával, minden ujára tizet is: csupa bosszuzból eltökélte, hogy a legelső nőt ki neki megtetszik, rövid ismeretség után megkérleti, s ha hajlandónak mutatkozik nevére lenni, el is veszi.

Ugy is tett. Vétellenül megismerkedett egy polgár leánnyal, Schneider Boriskával, ki szép, fiatal egészséges, piros pozsgás arcú leány volt, Jó gazdaszszony és takarékos házinök válhatik idővel belőle, — gondolván magában Szentesi, — midőn megkérlette. A leány és ennek szülei a legnagyobb örömmel adák beleegyezésüket e trigyhez, annál is inkább, mivel meg voltak róla győződve, hogy Szentesi szorgalmas, takarékos, komoly takarékos, komoly gondolkozású ifju, ki szorgalma folytán szép jövőnek néz elébe.

Szentesi ismerősei és barátai napnál világosabban bizonyították, mily rendkívüli előnnyel bír Boriska, Berényi Mariska fölött a kivel úgy sem lehetne boldog, mert Mariska egy elkényeztetett



— **Balázsfalván** (Erdélyben) nemrég Várady Ferencz színtársulata működött; ez alkalmat felhasználta a társulat k-t tagja, s fölkereste, az országos jó madarat, Komáromi László elzúllott színészt, ki az ottani járásbírósgá börtönében van elzárva, a miért Nyéki színigazgató nevében, több városban bérletpénzt szedett fel s azt saját hasznára elköltötte. A fogolyt látogató színészek egyiké, írja nekünk Komáromi sorsáról a következőket: A bérletgyűjtés alkalmából megkértük a járásbíró urat, hogy engedje meglátogatnunk Komáromy színezt. A járásbíró megengedte s a börtönrel kiintyította a tomlóczajtót. Mikor Komáromy megláttam (azelőtt nem ismertem) egy vadtekinetű, középtermetű ember állott előttem torzonborz, szürkébe vegyült hajzattal, deres szakáll és bajusszal. Öltözete: egy öcska, kopott szürke nyári nadrág és hasonszínű mellényből állott, foszlányos tarka ing volt rajta nyitott mellet; lábán egy hegyes orru, foltos, kivágot cipőt viselt. A rabruhája, vánkosa alá volt téve. Czellája hosszú, keskeny, úgy hogy 5—6 rab is elférne benne, de ő csak egyedül van, lehet, hogy az egyedülisége tette oly vaddá mint a hogy kinéz. Nyékit fenyegette, mert, — ugymond — Nyéki annak az oka, hogy ő most a börtönt üli, de majd megfizet ő még ezért Nyékinék, csak kiszabaduljon. Még tovább is beszélt volna, de a börtön bűzhődt levegőjét nem tűrhettem, elváltunk egymástól. Vajjon mit gondolhatott, mikor két színészt látott maga előtt és magyar színtársulatot működni abban a városban, a hol ő 50 frt. bérletpénz felszedésével megesalta a közönséget. A balázsfalvai közönség, mint levelezőnk tudatja velünk, már megszánta Komáromot s ha a törvény engedné, segítene is helyzetén.

— A pécsi színházban Arányi-pár javára, „A szerelem vadrózsái” bohózat került színre zsűfolt ház előtt. Arányiné egy igen szép bokrétát és koszorút kapott, Arányi pedig — mint a „P. F.” írja, a közönségnek szűnni nem akaró tapsai között egy szép babérszoros és levelben 60 frtot és egy aranyt kapott, a mi a pécsi keresk. kör ifjusága által indított gyűjtés eredménye volt.

— A magyar színészet országos nyugdíj-alap javára Arday Ida színésznő Veszprémben 21 frtot, Kohay Etel énekesnő pedig ugyanott 91 frt 90 krt gyűjtött a jelzett célra. Kivánatos volna, hogy a színészet körében minél többen kövessék példájukat.

— A nagyváradí színiügyi bizottság, Szilávy Viktor indítványa folytán, az aradi színészek érdekében egy megleghangú felhívást bocsátott a közönséghez, felhíván ezt adakozásra. — Mintán a színiügyi bizottság arról értesült, hogy az aradi színtársulat tavasz kezdetével Temesváron akar tartani előadásokat s így május 1-ére nem jöhet Nagyváradra, a miként arra kötelezve van, ez okból a legutóbbi ülésen elhatározották, hogy megkeresetik, az aradi színiüggyámolóit egyet, mikép számdékáról ideje korán nyilatkozzék, hogy

esetleg nyárára más társulatról lehessen gondoskodni.

— **Munkacsyné** Tóth Ilka a vidék egyik legtehetségesebb színésznője, jelenleg a székesfehérvári színtársulat tagja, — mint a budapesti lapokban olvassuk, — virágvasárnaptól kezdve a népszínházhoz szerződöttet és először husvét hét-főjén lép fel a „Vereshaju”-ban.

— **Berettyó-Ujfaluban** Szabó Anti színtársulatának működését nem a legjobb anyagi siker koronázza, pedig a műsor elég változatosan van összeállítva. A társulat e következő tagokból áll: Nők: Szabó Antiné, Kistaudi Józsefné, Boros Etelka, Koós Mari, Mihajlovits Hajnalka — Férfiak: Szabó Anti, Diószeghy Szabó Gábor, Mezey Kálmán, Kertész Lajos, Havady K. István, Kisfaludy József.

## Rövid hírek.

A miskolczi színház épületére örörony felállításat tervezik. — A színész-egyesület központi irodája költségére, az országgyűlés által megszavazott 5000 frtból f. évi január 1-től kezdve, az első negyedévi részletet 1250 frtot már kiutaltványozta a belügyminiszter. — Szizethy Géza, virágvasárnaptól kezdve megszűnik társulatot vezetni s lemond az igazgatásról. — Jókai Mór szűkebb családi körben ülte meg születésnapja 58 ik évfordulóját. — Hegyi Aranka, a népszínház egyik kedvelt énekesnője, márczius 9-én kezdi meg vendégzereplését a vidéken. Szabadságideje első napjait Zomborban töltendi s egy párszor fel fog lépni az ottani színházban. — A lengyel tőti műkedvelők, febr. 24-én jótékonycélú előadást rendeztek s előadták Szigligeti „Egy szekrény rejtelme” című népszínművét. — Uj dalmú színház építést határozták el Fiumében. A színház az Urémnyi-téren fog építtetni; a költségeket 300.000 frtban állapították meg. Az építést Felner bécsi építész fogja vezetni. A színházat jövő évi szeptember hóban fogják megnyitni. — Sziklay János, Sziklay Emilia kedvelt énekesnő édesatyja, Budapesten meghalt. — Sáhgy és Dobó színigazgatók között ismét létrejött az egyezés, e szerint továbbra is társigazgatók maradnak. — A Gaál-Ligeti és Jáni-féle színtársulat nem oszlik fel, miként ezt szak-kollegánk írta, hanem csak Ligeti szerződött el Sztupához, Gaál és Jáni azonban tovább vezetik a társulatot.

## Megbizóinkhoz.

A szerződötési ügyekben f. évi márczius elsőjég hozzánk forduló ajánkozókka tudatjuk, hogy érdekében minden lehetót elkövetünk, lelkiismeretesen ajánlunk több izben a színigazgató uraknak, fölkerve őket, hogy időkimelés tekintetéből, közvetlenül az általunk ajánlottaknak küldjék a szerződést. A kik az utóbbi napok alatt nem kaptak tőlünk levelet, vagy — ajánlásunk tolytán

— egyes igazgatóktól ez ideig sem felszólítást sem pedig szerződést, azokkal sajnálattal tudatjuk, mikép érdekükben tett fáradozásunk eredményre nem vezetett.

Azt mindenki tudhatja, hogy a szerződötések nem csupán tőlünk, hanem legfőképen a színigazgató urak akaratától függnek, ők határoznak. Mi szeretőnk mindenkit elszerződötetni, s e tekintetben nem is kimélünk semmi fáradságot, a mit maguk a színigazgató urak is bebizonyíthatnak, de erővel senkit nem lehet szerződötetni.

Megjegyezni kívánjuk azonban, hogy daczára ezen kijelentésünknek, még e hóban folyvást intézkedünk megbizóink ügyében, de most már, — kiárólag csupán mi ránk — ne számítsanak az illetők, hanem maguk is intézkedjenek.

Ezeket kötelességünknek tartottuk virágvasárnapja előtt két héttel, — azoknak a kiket illet — tudomásukra hozni, hogy e két hét alatt valamikép gondoskodhassanak magukról.

A „Színészeti Közlöny” kiadóhivatala.

## Megbizások tára.

### Keresünk

nagyobb és középrendű társulatokhoz karmestorokat és színházi szabót.

## Felhívások.

I.

Tisztelettel felszólítom mindazon drámai és operette színészeket, színésznőket, kardalosokat és kardalosnőket, kik hozzám f. év virágvasárnapjától egy évre szerződni óhajtanak, sziveskedjenek szerény feltételeiket és szerepjegyzéküket velem tudatni s a mennyiben ismeretlenek volnának arczképüket megküldeni,

Baja, 1883. márcz. 2.

**Völgyi György,**  
színigazgató.

II.

Felszólítom a magyar színészet mindazon férfi és nőtagjait, kik hozzám szerény, de biztos fixum fizetésre szerződni óhajtanak, sziveskedjenek ezen szándékukról engem bérmentes levél utján tudatni.

Pelsőcz, (Gömörmege) 1883. márcz. 1.

**Lánczy Pál,**  
daltársulati igazgató.

— Irsay Zsigmond, daltársulati igazgató felszólítja Murai Albert sugót, hogy hollétéről őt tudósítsa, mert a nála hagyott tárgyakat el akarja neki küldeni, Irsay jelenleg Gödöllőn működik.

Scharf F. János gyorssajtónyomása Kassán.

gyermekleány, kinek úgy szólván nem férjre, hanem még nevelőre volna szüksége.

Természetesen a sok jó barát és ismerős minden áron feledtetni akarák az ifjuval előbbi szerelmét, de Szentesi szíve, mindezek daczára, folyvást Mariskáért dobogott, még mindig remélvén, hogy megváltoztatja szándékát, s talán hatással leend reá Schneider Boriskávali viszony megkezdése.

Furfangos tervével azonban most megbukott.

Mert Berényi Mariska nem sokat törődött sem Szentesivel, sem annak leendő jegyesével. Sőt még inkább idegenkedett a rajongó ifjutól.

Legnagyobb szerencsétlensége volt Szentesinek azon gyengesség, mely csak az igazán szerető szív sajátja, t. i. hogy nem birt érzelmlein uralkodni, folyvást szívömlengéseivel gyötörte imádotját. Eszét alárendelte szívének, mert igazán szeretett. Csakhogy a nők az oly férfit, ki érettök az örülésig rajong, rendszeren kinevetik s guny tárgyat használnak fel. Azt a szívet, nem tudják becsülni, mely magát nekik megadja, hanem azt, a mely ellenáll. Ha szerelmet akarsz nyerni, — mondja Börne, — rejtst el a magadét.

Hogyha Szentesi nem kereste volna folyvást az alkalmat Mariskával találkozhatni, vele beszélni, előtte felfedni szívérzelmeit s minduntalan viszont szerelmeért esengeni: már régen egyik lettek volna, de így, csak kinteljes perczeknek számát szaporította.

A nőknek minden érzeke, minden vágya, minden hatalma azzal foglalkozik, ki irántuk közönyös; ki velök néhanapján barátságosan beszél, máskor meg teljesen mellözi: az ily férfi felköti maga iránt az érdekeltséget és végre a szerelmet. A nőnek, azon sebekre melyeket ő ütött, könnye nincs, de megcsókolja a kezét, mely rajta üt sebet.

Játrván Szentesi, hogy imádottja vele legkevesebbet törődik kedvét lelé abban, ha minden tettével, mozdulatával vagy czélzatos szavaival Mariskát boszanthatta. A színésznök előtt jelenlétében, reá vonatkozó gunyos megjegyzéseknek használt, a női kar-próba alatt szakirozta, élceskedett vele; ha valamelyik a társnők közül

felhozá szerelmüket, rendszeren ily formán üt é a dolgot: „Ki az a Berényi Mariska k. a.? nem ismerem, előttem teljesen idegen.”

És Mariska mindezt hallotta, de egy szót nem szólt; számtalanszor lebegett ajkán egy-egy szó, midőn már megszokallá a boszantásokat, de azért néma maradt, nem bánta, bármint fixirozták is. Ugy tetette magát, mintha a harisnyakötésbe annyira bele volna merülve, hogy a körülötte történteket észre sem vennie. Pedig jól hallott mindent, csakhogy mérsékelte magát. Némelykor midőn az indulat heve már majdnem elragadta, ingerülten felkelt ülőhelyéről, a színlalak mögé vonulva magukra hagyta azokat, kik csupán mások boszantására teremtvék e világra.

Ez anygali türelem, e hallgatagság, még inkább fokozta Szentesi lázas szenvedélyét.

Szűntelen egy kínos gondolat gyötörte: miért nem érthetik meg egymást, miért nem akarja őt Berényi Mariska szeretni? Hiába! Az már végzetünk, mindig azt szeretjük, a ki bennünket nem szeret.

Annnyira teleshézálék Szentesi fejét, Mariska nevelés hiányairól, makacs, széleslyes természetéről, míg végre elhatározta komolyan és végkép szakítani vele. Lemondott szerelméről, hogy mással váltsa meg a jegyet, oly nővel kinek ölelő karjai közt feledni remélte azt, ki után oly hosszú ideig állandó hűséggel és kitartással sovárgott s ki utóvégre is őt kikaczagta. Mindazáltal megnyugodott a sors végzésében. Erős hittel ragaszkodván azon gondolathoz, hogy Schneider Boriskával még talán boldognak is fogja mondhatni magát, s ki odaadó gyöngédsége, szerény magaviselete által, képes lesz vele a multat feledtetni.

De miután teljes világ életében szerencsétlen volt minden dologban, nem lehet csodálkozni azon sem, hogy új szerelmében szintén csalódott. Kézfogója reggelén oly meglepetésre ébredett, minőrről még álmodni sem mert. Leendő jegyesének multja a magavalóságában állott előtte. Megtudta hiteles forrásból, szavahihető egyénektől, hogy két év előtt Boriska a csábítás áldozatául esett, s szerelemgyermeké a szomszéd városban van elhelyezve. Továbbá